

**ЕКРАННА СИНДБАДІАДА ЯК ЕКСПЛУАТАЦІЯ
КІНЕМАТОГРАФОМ ПЕРСОНАЖА ТА СЮЖЕТІВ
СХІДНОЇ КАЗКИ**

Простежується вплив літературного джерела на зміст фільмів і трактування образу Синдбада — популярного героя «Тисячі й однієї ночі».

Ключові слова: кінематограф, екранізація, «Тисяча й одна ніч», Синдбад.

Прослеживается влияние литературного источника на содержание и трактовку образа Синдбада — популярного героя «Тысячи и одной ночи».

Ключевые слова: кинематограф, экранизация, «Тысяча и одна ночь», Синдбад.

Influence of literary source is traced on maintenance of films and interpretation of character of Sindbad — popular hero of «Thousand and one night».

Key words: the cinema, screen version, «Thousand and one night», Sindbad.

Щороку надбанням світового кінематографа стають сотні стрічок, класифікація яких для кінознавства є нагальною необхідністю. Мета статті — класифікувати фільми, в яких експлуатується один з персонажів всесвітньо відомої збірки східних казок, та дослідити, наскільки в наші часи користуються популярністю давні сюжети.

Історія створення середньовічної пам'ятки арабської літератури «Тисяча й одна ніч» потребує окремого і ґрунтовного дослідження. До збірки входить «Казка про Синдбада-мореплавця» (ночі 536—566) [2, с. 263—344]. Ця казка, точніше кілька казок, складається з розповіді про сім надзвичайних і повних пригод подорожей мореплавця на ім'я Синдбад. Основані вони на мотивах античної поезії, індійських і персидських переказів. Казка про Синдбада виникла близько X ст. у Багдаді й існувала, радше за все, як самостійний твір. До збірки вона ввійшла дещо пізніше — в період з XII до XIV ст. [4, с. 555].

А ось екранна синдбадіада почалася 1919 р., коли створили чорно-білий німий фільм під назвою «Синдбад, мореплавець». Поставив його режисер Норман Даун на студії «Universal» за участю акторів Джорджа Хаппа і Реймонда Лі. Про Дауна відомо, що він був першим режисером, який ще в 1907 р. відсутні частини декорацій замінив малюнками на склі, що встановлювалося перед об'єктивом камери. Цей прийом запозичили інші кінематографісти й він використовується понині. А ось про його фільм практично

нічого невідомо, окрім того, що то була комедія. Наскільки сюжет його пов'язаний з літературним джерелом, установити не вдалося. Те ж саме можна сказати й про фільм індійського режисера Рамчандри Гопала Торнея «Синдбад Халаші» 1930 р., також німий і чорно-білий. І радше за все, він також не має нічого спільного з героєм «Тисячі й однієї ночі».

Тому не буде помилкою стверджувати, що справжня синдбадіада на екрані почалася з мультиплікації. Що ж стосується ігрових фільмів, то спочатку вони використовували найпопулярніших персонажів східних казок як допоміжних героїв. Яскравим прикладом став фільм «Арабські ночі» («Arabian Nights»), випуск якого здійснила компанія «Universal Pictures» у 1942 р. Головним його персонажем є танцівниця мандруючого цирку Шахерезада. Там у групі акробатів працюють Аладін і Синдбад. Один набридає всім розповідями про чарівну лампу, яку загубив у дитинстві, а інший — про дивні пригоди, що трапилися з ним, коли він був мореплавцем. Звичайно, в цьому разі характеризувати образ другорядного героя немає ніякого сенсу.

Синдбад без корабля та Аладін без лампи, Алі-Баба та Шахерезада, як допоміжні герої, трапляються й у фільмі 1952 р. «Злодій із Дамаска» компанії «Columbia Pictures». Подібну ситуацію можна спостерігати ще в одному екранному творі того ж року, але іншої, менш відомої, студії «Danziger Productions» під назвою «Дівчатка в Багдаді». Це фільм у жанрі комедії, який не ставив перед собою мету передати казковий східний колорит арабських історій.

1952 р. став рекордним у зверненнях кінематографа до образу легендарного мореплавця і не лише в США. Індійські кінематографісти здійснили випуск фільму «Синдбад Джахазі» («Sinbad Jahazi») режисера Нанабхая Бхатта за участю Ніпури Рой. Детальнішої інформації знайти не вдалося, однак, її відсутність є свідченням того, що фільм не став подією навіть для індійського кінематографа.

Але за 5 років до цього в Сполучених Штатах нарешті створили стрічку, в якій Синдбад є головним героєм. І першість тут належить достатньо відомій свого часу кінокомпанії «RKO Radio Pictures». 1947 р. вона випустила екранну картину режисера Річарда Уеллеса під назвою «Синдбад-мореплавець», за участю популярних акторів Морін О'Хари, Уолтера Слезака, Ентоні Куїна. Головну роль зіграв Дуглас Фербенкс-молодший, син зірки німого кіно від першого шлюбу.

Але й у цій стрічці автори відмовилися від східного колориту, чудесних перетворень і спецефектів. І це незважаючи на те, що після виходу оscarоносного фільму 1940 р. «Багдадський злодій» необхідність на таке кіно існувала. Саме завдяки цій першій спробі персонаж набув зовсім нового, відмінного від першоджерела

трактування. Голівудський образ Синдбада більше нагадує іншого фольклорного героя мусульманського Сходу Ходжу Насреддіна або дотепного цигана з українських народних казок. Він хитрун, ошуканець чи трікстер — той, хто здатний власним розумом перемогти грубу силу.

Сценарист Джон Твіст переконаний: більше за інших ім'я Синдбада прославив сам Синдбад. Тому все, що глядач бачить на екрані, розповідає мореплавець. З одного боку, завдяки такому прийому автор знімає з себе відповідальність за правдивість історії. А з іншого — це є не що інше, як традиційне обрамлення, притаманне східним оповідям, зокрема «Тисячі й одній ночі». У кінці історії глядач знову повертається до мореплавця, котрий розповідає про свою подорож слухачам. Ті, звичайно ж, не ймуть віри, аж доки не з'являються корабель, красуня Ширін і скарби, про які повідомлялося. Стає зрозуміло, що вся розповідь є чистісінькою правдою. А фінальні титри повідомляють: це була восьма подорож знаменитого мореплавця Синдбада.

Такий прийом знімає зі сценариста всяку відповідальність за будь-яке наближення змісту до літературного джерела. Тому не є дивним, що в цьому разі ми маємо справу з фантазією на тему подорожі Синдбада. При цьому, на відміну від казки, фільм базується на побутовому сюжеті, повністю побудованому на витівках хитруна.

Нічим не відрізняється від попереднього, можливо, навіть, перевершує, образ, у фільмі «Син Синдбада» («Son of Sinbad») режисера Теда Тецлафа, випущений тією ж студією «RKO Pictures» у 1955 р. Точніше, самого Синдбада в ньому немає, морських подорожей також, але називають героя не інакше, як «великим авантюристом і шахраєм». А в сюжеті діє син мореплавця, ім'я якого також Синдбад. Немає сенсу переказувати зміст стрічки, оскільки він також не пов'язаний з казковим сюжетом. Що ж стосується самого Синбада чи, в цьому разі, його сина, то перед нами той же трікстер. У цей час персонаж ще не в змозі відірватися від побутового ґрунту і не асоціюється з героєм фантастичних або чарівних казок.

Але всього за кілька років виходить на екрани голлівудська стрічка, в якій Синдбад постає безстрашним капітаном, готовим боротися зі злом і надати допомогу тим, хто її потребує. Це достатньо відомий фільм компанії «Columbia Pictures», дуже популярний у радянському кінопрокаті під назвою «Сьома подорож Синдбада». До прокату стрічку було випущено повторно 1977 р., що свідчить про надзвичайну її популярність у аудиторії, яку склали понад 70 млн глядачів.

Майстерно розроблений Кеннетом Колбом сценарій використовує мотиви не лише з «Тисячі й однієї ночі», а й грецьку міфологію, яка набула втілення в «Одіссей» Гомера. Що ж стосується пригод Синдбада, то зі збірки казок було використано лише птаха

рухх і сюжети, коли велетень кидає камінь услід човну та коли герой позбавляє циклопа єдиного ока за допомогою палаючого факела. До речі, цей сюжет трапляється і в «Одіссеї». А ще епос і фільм мають спільну паралель, таку як затикання вух шматочками тканини, просоченої воском, щоб урятуватися і не втратити розуму від завивання демонів, що плачуть (прообраз давньогрецьких сирен). Чарівна лампа — атрибут іншої арабської казки про Аладіна, з єдиною різницею, що у фільмі джином лампи є хлопчик Баронні, який мріє стати юнгою на кораблі Синдбада.

Фільм «Сьома подорож Синдбада» в 1958 р. зняв відомий режисер Натан Юран (1907—2002), який народився на Буковині в австро-угорському містечку Гурахумора (нині територія Румунії). У Голівуді його слов'янське прізвище змінилося на Джуран. Головні ролі виконали актори Кервін Метьюз і Кетрін Грант. А найвідомішим серед знімальної групи став художник зі спецефектів Реймонд Фредерік Харріхаузен. Він став володарем «Оскара» в 1992 р. — Харріхаузену вручили нагороду імені Гордона Сойлера за технологічний внесок у розвиток кіно. Рей також має зірку на голівудській Алеї слави. Кінознавці стверджують, що Харріхаузен при створенні фільму брав участь у написанні сценарію та продюсуванні, але в титрах це не значиться.

Однак такий факт ніяк не применшує його заслугу. Дослідниця історії спецефектів у художньому кіно пише: «Рей Харріхаузен, який приклав руку до більшості творінь у малобюджетних картинах про монстрів, увійшов до історії спеціальних ефектів своїми чудовими творіннями для фільмів у жанрі фентези чи казкової фантастики. Саме для роботи над фільмами в жанрі фентези Харріхаузен винайшов систему «динамейшен», що стала наступним кроком у вдосконаленні системи мініатюрної рирпроекції... й дозволила домогтися надзвичайної синхронності при поєднанні в кадрі живої дії та анімованих моделей. Уперше така система була застосована під час зйомок «Сьомої подорожі Синдбада» (1958, реж. Натан Джуран) і використовувалася в усіх подальших картинах, на яких працював Харріхаузен» [5, с. 176—177].

Ідеться про те, що в розробленій майстром системі, яку він назвав «динамейшен» чи просто «динамація», зйомка велася покадрово, але дозволяла поєднати живих акторів з анімаційними моделями, що в кадрі ставали велетнями — циклопом, птахом рухх, драконом, чи виглядали у звичний людський зріст — жінка-змія та скелет. Єдине, з чим не можна погодитися, що це була перша така робота Рея Харріхаузена. Насправді, до цієї стрічки він брав участь у 5-ти екранних роботах, де використав динамацію. Але саме фільм про Синдбада став класикою кіно й першою кольоровою стрічкою Харріхаузена. Оскільки майстер самостійно працював над створенням усіх чудовиськ, на таку роботу він витратив майже 2 роки.

А ось трактування головного персонажа як героя, здатного в будь-який момент вступити в нерівний двобій зі злом, магією та чудовиськами й вийти з нього переможцем, справді було здійснене вперше. Він кардинально відрізняється від трікстера, який уже існував на екрані під іменем Синдбада, і від хитромудрого Одисея, з пригод якого були запозичені мотиви для сюжету. Такий образ ще більше суперечить своєму літературному попереднику. Купець Синдбад з «Тисячі й однієї ночі» занадто практичний, щоб бути героєм. Заради того, щоб вижити в підземеллі, він не гребує навіть убивством нічим не повинних жінок, яких спускають разом з їх померлими чоловіками. У казках про Синдбада також не порушується тема кохання, а ось для фільмів вона є необхідним елементом, незважаючи на те, яке трактування має персонаж — трікстера чи героя.

Через 5 років після виходу фільму «Сьома подорож Синдбада», який на той час уже став культовим, американські кінематографісти, тепер уже спільно із західнонімецькими, знову звернулися до пригод мореплавця. Режисер Байрон Хескін (1899—1984), фільми якого в 40-х рр. отримали 4 Оскари, всі в номінації «Кращі спецефекти», екранізував сценарій Семюела Уеста та Гаррі Реліса «Капітан Синдбад». На головні ролі запросили занадто популярного завдяки ролі Зорро в однойменному телесеріалі актора Гая Уільямса та німецьку співачку й актрису Хайді Брюль. 1963 р. для останньої став знаменним не лише роллю принцеси Джани в цій стрічці, а й перемогою на конкурсі «Свробачення». А ось для виконавця ролі головного злодія Аль Каріма — Педро Армендаріса — фільм про Синдбада став одним з останніх у його кар'єрі. 1954 р. Армендаріс брав участь у зйомках стрічки «Завойовник» режисера Діка Пауелла, які проходили неподалік від ядерного полігону. В результаті з 220 осіб знімальної групи в понад 90 згодом виявили захворювання на рак. Педро Армендаріс у останній рік відчував нестерпний біль і закінчив життя самогубством у червні 1963 р., коли перебував у медичному центрі Каліфорнійського університету. Актор вистрілив собі в серце, щоб уникнути поступової та болісної смерті.

Як і попередні фільми про Синдбада, цей також є фантазією на тему казок. У Баристані Аль Карім захоплює владу і хоче одружитися на принцесі Джані, а її коханого Синдбада — згубити. За допомогою придворного чарівника Гальго воїни Аль Каріма, перетворені на гігантських птахів рухх, кидають на корабель Синдбада шматки скель і топлять його. Це єдиний епізод з літературного джерела, використаний у сюжеті.

У процесі роботи виявилось, що автори не мають права на використання імені «Sinbad». Вирішено було додати до нього літеру «d», природну для слов'янських мов і незвичну для

англійської — «Captain Sindbad». Слід зазначити й те, що в стрічці використана музика М. Римського-Корсакова та О. Бородіна. І можна констатувати тут перший натяк на інтернаціональну команду Синдбада за участю рогатого вікінга Ральфа та чорношкірого німого моряка Кінтуса, яка набуде продовження у фільмі 1989 р. та телесеріалі 90-х рр.

Що стосується ефектів, покликаних вразити глядача, то вони мають досить посередній рівень. Це можна було б пояснити часом виходу стрічки, відсутністю комп'ютерних технологій, якби не було вже створено «Сьому подорож Синдбада», яка перевершує фільм студії «Metro Goldwyn Mayer» практично за всіма компонентами — сценарієм, режисурою, акторською грою і, звичайно ж, спецефектами. Однак це не завадило творцям номінувати фільм на кінопремію «Золотий Лавр» 1964 р., але лауреатом її він так і не став.

Того ж 1963 р. японські кінематографісти створили фільм «Dai tozoku», що дослівно можна перекласти як «Пірат-самурай». Але в американському прокаті він демонструвався чомусь під назвою «Втрачений світ Синдбада» («The Lost World of Sinbad»). Насправді з фільмами про Синдбада його поєднує лише те, що герой японської стрічки є мореплавцем і з ним відбуваються дивні фантастичні пригоди.

А роком раніше в американський прокат вийшов фільм «Чарівна подорож Синдбада» («The Magic Voyage of Sinbad»). Глядачі, котрі в Америці також майже не відрізняються від прокатників, не розуміли, що дивляться радянську стрічку «Садко» Олександра Птушка 1953 р., створену за мотивами російських билин. Перемонтував цей шедевр молодий Френсіс Форд Коппола, який ще й викинув із титрів імена справжніх творців картини.

Подібне ставлення відчутне і в італійському фільмі «Синдбад проти семи сарацинів», який вийшов у 1964 р. Героя названо Синдбадом умовно, оскільки він з однаковим успіхом носить ім'я ще одного казкового персонажа — Алі-Баби. У зв'язку з цим фільм має кілька назв, окрім згадуваної: «Алі-Баба і сім сарацинів», «Яструб Багдада». В основі сюжету — боротьба кращих бійців на відкритому турнірі за трон міста Кафрі. Східний колорит тут наявний, але нічого схожого на морські подорожі немає.

Ще одне творіння італійських кінематографістів, тепер уже безпосередньо присвячене казковому мореплавцеві, вийшло в прокат у червні 1973 р. Йдеться про фільм «Синдбад і халіф Багдада» автора сценарію й режисера П'єтро Франчіші (1906—1977). Ця стрічка стала останньою для режисера, який уславився екранізаціями міфологічних та історичних сюжетів, зокрема давньогрецьких і біблійних. Їх екранне опрацювання не могло не вплинути й на цю роботу Франчіші. Один з прикладів полягає в тому, що

герой упродовж доброї половини фільму не має іншого одягу, окрім сірих плавок. Стрічка виділяється серед інших не лише трактуванням образу головного героя, а й тим, що в ньому зовсім відсутні чаклуни, магія, вихідці з потойбічного світу. Відсутня ще й подорож як така, чого в попередніх фільмах не траплялося.

Цікаво, що за стільки років так ніхто й не наважився екранізувати літературне джерело. Практично в усіх випадках ми маємо справу з фантазіями сценаристів на тему казок «Тисячі й однієї ночі». Тому й порівнювати як сюжети, так і образ головного героя з першоджерелом проблематично. Можна говорити лише про використання деяких сюжетів чи, навіть, мотивів. Справа в тому, що для нашого часу тисячорічна казка є відверто застарілою. Екранні мистецтва потребують насиченого й динамічнішого сюжету, доповненого мотивами кохання — основною вимогою нового часу.

Доказом правоти такого припущення може бути фільм, що вийшов того ж 1974 р. під назвою «Золота подорож Синдбада». Як і стрічка 1958 р., ця також була створена на студії «Columbia Pictures» і оголошена її продовженням. Однак сценарій написав інший автор — Брайан Клеменс, режисер також був інший — Гордон Хесслер. А виконавець головної ролі Джон Філіп Ло навіть зовнішньо не схожий на героя «Сьомої подорожі...» — нареченого принцеси і названого сина каліфа Багдада. Це простий капітан і закохується він не в принцесу, а колишню невільницю Мар'яну, викуплену героєм у крамаря Хакіма. Та й сюжетні лінії попереднього фільму тут не враховані.

Єдине, що об'єднує ці дві стрічки — участь у них художника зі спецефектів Рея Харріхаузена, який у другому фільмі став ще й продюсером і співавтором сценарію. Уособленням протистояння добра і зла став бій грифона і кентавра. Але в радянському прокаті цю сцену вирізали. Цензурі чомусь не сподобався грифон і про його існування у фільмі тодішні глядачі навіть не здогадувалися.

Образ героя, який продовжувало експлуатувати кіно, все далі й далі віддаляв його від початкового трактування. Тому сюжетні лінії фільму від початку і до кінця були придумані сценаристом, оскільки давній зміст уже втратив свою актуальність. Єдиним об'єднуючим моментом залишалося лише ім'я головного персонажа. Стрічки «Сьома подорож Синдбада» і «Золота подорож Синдбада» своїм успіхом у глядача остаточно сформували образ мореплавця, який надалі по-іншому уже не сприймався. Майже всі наступні кінематографічні та мультиплікаційні проекти наслідували його, а сценаристи придумували все нові й нові обставини, в яких доводилося діяти Синдбадові.

Завдяки успіху спецефектів Рея Харріхаузена 1977 р. створено ще один фільм із кіносиндбадіади — «Синдбад і око тигра», який названо останньою частиною трилогії. Насправді, як уже

згадувалося, це зовсім різні фільми, об'єднані лише ім'ям головного героя, його чарівними пригодами і спецефектами Харрішаузена. Після того, як фільм було знято, Рей на півроку закрився у своїй власній студії для того, щоб накласти на відзняту екранну дію всю необхідну анімацію.

Однак за допомогою спецефектів та анімації дивовижних чудовиськ усунути прорахунки, допущені сценаристом, режисером і акторами, було вже неможливо. Фільм не став повною невдачею, але серед трьох уже названих стрічок кінокомпанії «Columbia Pictures» виявився найслабкішим.

А ще в ньому стало зрозуміло, що для американських кінематографістів повністю відсутні поняття менталітету, нації, фольклору. Й вони без будь-яких проблем змішують докупи релігійні вірування і міфологію, казки та перекази різних часів і народів. Автор статті в журналі «Мир фантастики» так характеризує вказану ознаку: «Еклектика цих фільмів якнайкраще відповідала суто американському «вавилонському стовпотворінню». Дійсно, де ще можна здійснити подорож з Багдада до Південного полюса в египетську гробницю по Світло Аполлона?» [1, с. 35].

Кінець 70-х і 80-і рр. характеризувалися зацікавленістю іншими героями, такими як персонажі «Зіркових воїн», «Конан-варвара» та «Рудої Соні». Але в 1989 р. кінематографісти знову звернулися до образу капітана Синдбада. Італійським студіям було дуже принципово створювати спільні з американцями фільми. По-перше, так стрічки виглядали презентабельніше, а по-друге, студія могла сподіватися на величезний американський ринок.

Задум фільму «Синдбад за сімома морями» виник раптово й виношувався протягом кількох років. Компанія «Cannon Films», задоволена роботою над стрічкою «Геркулес» (1983), хотіла бачити виконавця головної ролі — американського культуриста та актора Лу Ферріньо ще й в образі Синдбада.

Луїджі Коцці спільно з Тіто Карпі швидко написали сценарій і мали почати зйомки зразу ж після виходу «Геркулеса». Однак вихід затягнувся, а потім почалася робота над продовженням стрічки — «Геркулес-2» (1985). Тому проект фільму про Синдбада віддали іншому режисерові — Енцо Кастелларі. Сценарій був переписаний, а сюжет розтягнутий більше, ніж на 6 годин. Однак продюсерам це виявилось не до вподоби і проект знову повернули Коцці, який дозняв кілька епізодів, додав ефектів і перемонтував так, що з 6-ти годин залишилося півтори.

Автори стверджують, що фільм є екранізацією оповідання Едгара По «Тисяча друга казка Шехерезади». Насправді він нічого спільного з твором американського письменника не має. У По це радше пародія на арабську літературну пам'ятку, зокрема

оповідання про Синдбада [3, с. 270—285]. Напевно, причина прагнення видати фантазію сценариста за екранізацію та ж сама, про яку ми вже згадували: дістатися величезного американського кіноринку та зробити стрічку фінансово успішною. А для цього необхідно, щоб фільм був американським або хоча б спільним з американцями, в головній ролі має знятися відома у США людина, а натяк на екранізацію твору класика американської літератури ніяк не зашкодить, а, навпаки, допоможе досягти бажаного ефекту. При цьому художня цінність стрічки, як не дивно, має другорядне значення, порівняно з наведеними вимогами.

На відміну від 80-х, 90-і рр. XX ст. стали більш плідними на фільми, що експлуатували образ знаменитого мореплавця, але від указаних характерних ознак уже жоден з них не відступав. Кінематографісти боялися розчарувати глядача, який чекав від них саме такого видовища. У 1996 р. вийшли 22 серії уже канадського телесеріалу «Пригоди Синдбада» («The Adventures of Sinbad»). Вони виявилися успішними, оскільки за півтора року серіал подовжили ще стільки ж серіями. Звичайно, ні колектив сценаристів і режисерів, ні керівництво компанії «Atlantis Films» не в змозі були внести щось нове в опрацювання сюжету й образу головного героя. Та вони цього й не прагнули, намагаючись догодити смакам телеглядачів.

У цьому сенсі не можна не згадати фільм 1998 р. «Синдбад: Битва темних рицарів» («Sinbad: The Battle of the Dark Knights») режисера Алана Мереца. У цій американській стрічці автори звертаються до уяви підлітка про капітана Синдбада, яким цей самий підліток і стає. Звичайно, що при такому підході образ є дуже спрощеним, але неординарний підхід заслуговує на увагу.

Нове століття дало нові фільми, зокрема й про Синдбада. 2010 р. у Австралії вийшла стрічка «Синдбад і Мінотавр». Створили її сценарист Джим Ноубл і режисер Карл Цвікі, які до цього спеціалізувалися виключно на створенні телесеріалів. Творці малобюджетного фільму ніяк не могли сподіватися на успіх у глядачів, і ці прогнози повністю підтвердилися.

Але образ казкового мореплавця знову стає все популярнішим. Невдовзі має вийти ще один голлівудський проект «Синдбад: п'ята подорож» («Sinbad the Fifth Voyage») студії «Giant Flick Films» зі значним бюджетом, а це означає, що й із претензією на успіх. А до 2012 р. компанія «Morningside Entertainment», маючи права на екранізацію коміксу «Синдбад: Бродяга із Марсу» («Sinbad: Rogue of Mars»), також планує випустити фільм. Це має бути щось нове, оскільки на Марс герой ще не подорожував. Не залишається осторонь і «Columbia Pictures», розмах і претензії якої значно більші. Тут режисер Роб Коен знімає фільм «Восьма подорож Синдбада» з Кіаном Рівзом у головній ролі.

Навіть не здогадуючись про сюжети згаданих, але не закінчених стрічок, можна безпомилково стверджувати, що вони не використовуватимуть мотивів із арабської казки, а образ головного персонажа обов'язково трактуватиметься як герой. Саме таким, яким його зробили найпопулярніші та найуспішніші фільми в 50-х і 70-х рр. «Сьома подорож Синдбада» і «Золота подорож Синдбада».

У зв'язку з цим для подальших студій сюжетів і персонажа необхідно встановити зв'язок між кінематографічними творами і літературною пам'яткою з «Тисячі й однієї ночі» та дослідити в цьому контексті нові екранні твори, які виходитимуть на кіноекрани.

Список літератури

1. Вяткин А. История кино. Фэнтези в кино: Магическое яблочко на широкоэкранном блюдецке / Андрей Вяткин // Мир фантастики. — 2003. — № 1. — С. 34—36.
2. Книга тысячи и одной ночи: [в 8 т.] / Перевод с арабского М. А. Салье. — Т. 5 : Ночи 434—606. — М. : Гослитиздат, 1959. — 470 с.
3. По Э. А. Собрание сочинений: В 4-х т. / Эдгар По. — Т. 4. — Х. : Фолио, 1995. — 431 с.
4. Фильштинский И. М. История арабской литературы X—XVIII века / И. М. Фильштинский. — М. : Наука, 1991. — 726 с.
5. Хлыстунова С. В. Специальные эффекты в художественном пространстве фильма. История, современное состояние, перспективы : автореферат дис. ... кандидата искусствоведения : 17.00.09 / Хлыстунова Светлана Викторовна. — СПб, 2005. — 27 с.

Надійшла до редколегії 04.10.2011 р.